

Radioterapie dnes: mezi klinickou praxí a vědeckým pokrokem

Vážení kolegové, vážení čtenáři, radioterapie je součástí léčby většiny pacientů se solidními nádory a zůstává nejúčinnějším nechirurgickým léčebným postupem v kurativní léčbě onkologických onemocnění. S kolegy z Ústavu radiační onkologie (ÚRO) bychom proto aktuální číslo periodika *Onkologie* věnovali právě této důležité modalitě.

Sarkomy hlavy a krku jsou vzácným onemocněním, které tvoří přibližně 1 % všech nádorů hlavy a krku. Vzhledem k raritnímu výskytu těchto nádorů dnes nemáme dostatek dat pro stanovení přesných terapeutických postupů. Přehledná práce autorů Drbohlavová a kol. mapuje současný stav znalostí o sarkomech hlavy a krku a poukazuje na úlohu, jakou dnes v jejich léčbě zaujímá radioterapie.

V posledních třech dekádách celosvětově stoupá podíl pacientů, kteří jsou léčeni larynx zachovnými postupy léčby. Na základě dat medicíny založené na důkazech dnes víme, že larynx zachovný protokol oproti totální laryngektomii umožňuje záchranu hrtanu většiny pacientů, aniž by kompromitoval jejich přežití. Pála a kol. se ve své práci zabývají úskalími, kte-

ré aplikace zachovných protokolů přináší. Na základě literárních dat a vlastních léčebných výsledků pak autoři doporučují indikaci larynx zachovných postupů pouze u pacientů s limitovaným rozsahem onemocnění bez výrazné invaze do chrupavky štítné. V případě pokročilejších nádorů by pacienti odmítající provedení totální laryngektomie měli být informováni o inferiorní efektivitě larynx zachovného protokolu ve srovnání s totální laryngektomií & pooperační radioterapií.

Reiradiace nádorů hlavy a krku je metoda užívaná v případě lokálních recidiv, které nelze léčit zachranným chirurgickým výkonem. Autoři Vrána a kol. ve své práci shrnují informace o současných možnostech léčby lokálně recidivujících nádorů hlavy a krku a představují podrobnou analýzu souboru pacientů léčených reiradiací v ÚRO v průběhu dvou dekád. Výsledky potvrzují, že i přes nesporný vývoj v oblasti systémové léčby zachranná reiradiace zůstává efektivní součástí komplexní léčby recidivujícího karcinomu hlavy a krku a u pacientů nevhodných k chirurgické resekcii by měla být vždy zvažována.

Poslední dvě práce se věnují prognostickým faktorům a jejich možnému využití v klinické praxi. Retrospektivní hodnocení souboru pacientů ÚRO autorů Votavová a kol. poukazuje na významný dopad nutričních parametrů na přežití pacientů s nádory jícnu a gastroezofageální junkce léčených radioterapií a upomíná na důležitost nutriční péče a nutričního screeningu jako nedílné součásti komplexní léčby o pacienty s tímto onemocněním. Práce autorů Pechačová a kol. analyzuje soubor pacientů s karcinomem laryngu léčených v ÚRO kurativní (chemo)radioterapií a ukazuje, jak můžeme pomocí radiobiologického modelování predikovat vliv různých faktorů na rozvoj toxicity radioterapie. V budoucnu by obdobné modely s využitím umělé inteligence mohly přispět k individualizaci léčebných postupů onkologických pacientů.

Pevně věřím, že vás naše práce zaujmou. Za kolektiv autorů ÚRO přeji české onkologii mnoho sil do dalších let a české radioterapii zvlášť.

MUDr. Miloslav Pála, Ph.D., MBA
Ústav radiační onkologie 1. LF UK
a FN Bulovka, Praha

ONKOLOGIE ROČNÍK 19, 2025, ČÍSLO 4

TIRÁŽ

Redakční rada: prof. MUDr. Jitka Abrahamová, DrSc., MUDr. Viera Bajčiová, CSc., prof. MUDr. Tomáš Büchler, Ph.D., MUDr. Karel Cwierotka, Ph.D., MUDr. Miroslav Důra, doc. MUDr. Marián Hajdúch, Ph.D., MUDr. Josef Chovanec, Ph.D., doc. MUDr. Ondřej Kodet, Ph.D., doc. MUDr. Jindřich Kopecký, Ph.D., MUDr. Ivana Krajsová, MUDr. Juraj Kultán, MUDr. Marián Liberko, MUDr. Zdeněk Linke, prof. MUDr. Bohuslav Melichar, Ph.D., prof. MUDr. Jiří Petera, Ph.D., doc. MUDr. Renata Soumarová, Ph.D., MUDr. Vladimíra Stáhalová, doc. MUDr. Martin Svatoň, Ph.D., MUDr. Hana Šíffnerová, Ph.D., MUDr. Martin Špaček, Ph.D., doc. MUDr. Hana Študentová, Ph.D., doc. MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc.

Vydavatel:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc, IČ 25553933

Adresa redakce:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc
tel: 582 397 407, www.solen.cz

Redaktorka:

Mgr. Eva Kultánová, kultanova@solen.cz

Grafická úprava a sazba:

DTP SOLEN, Aneta Děrešová

Obchodní oddělení:

Ing. Krista Macková, mackova@solen.cz,
Charlese de Gaulla 3, 160 00 Praha 6, mob.: 606 657 148

Citační zkratka: Onkologie.

Registrace MK ČR pod číslem 17305

ISSN 1802-4475 (print)

ISSN 1803-5345 (on-line)

Časopis je indexován v: EMBASE, Scopus.

Články prochází recenzí.

Vydavatel nenese odpovědnost za údaje a názory autorů jednotlivých článků či inzerátů.

Reprodukce obsahu je povolena pouze s přímým souhlasem redakce.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvky krátit či stylisticky upravovat. Na otištění rukopisu není právní nárok.

Předplatné pěti čísel časopisu

včetně supplement na rok 2025.

ČR: tištěná 1 350 Kč, elektronická 810 Kč.

Objednávky na www.solen.cz →

předplatne@solen.cz

nebo 585 204 335.

